

Допущено до захисту  
Завідувач кафедри

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА**  
**на здобуття освітнього ступеня магістра**

зі спеціальності Фінанси, банківська справа та страхування  
за магістерською програмою професійного спрямування  
Державні та муніципальні фінанси

на тему: «Оптимізація податкового навантаження на домогосподарства  
в Україні»

**Виконавець:**  
студент\_61 групи ФЕФ  
Клименко В. Б.

**Науковий керівник:**  
К.е.н., доц..  
Слатвінська М. О.

## ЗМІСТ

|                                                                                                                         |           |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>Вступ</b>                                                                                                            | <b>3</b>  |
| <b>Розділ 1. Теоретичні засади податкового навантаження на домогосподарства.....</b>                                    | <b>7</b>  |
| 1.1. Економічна сутність та наукові підходи щодо методики розрахунку податкового навантаження на домогосподарство ..... | 9         |
| 1.2. Місце податків і зборів у структурі витрат домогосподарств в Україні.....                                          | 18        |
| 1.3. Нормативно-правове забезпечення регулювання податкового навантаження на домогосподарство.....                      | 26        |
| <b>Розділ 2. Практика формування та тенденції зміни податкового навантаження на домогосподарства в Україні.....</b>     | <b>34</b> |
| 2.1. Аналіз податкового навантаження на доходи домогосподарства в Україні .....                                         | 34        |
| 2.2. Оцінка податкового навантаження на майно та споживання домогосподарств .....                                       | 47        |
| 2.3. Вплив податкових пільг на рівень податкового навантаження на домогосподарства .....                                | 55        |
| <b>Розділ 3. Шляхи оптимізації податкового навантаження на домогосподарства в Україні.....</b>                          | <b>62</b> |
| 3.1. Зарубіжний досвід регулювання податкового навантаження на домогосподарства та можливості його запозичення .....    | 63        |
| 3.2. Напрями оптимізації податкового навантаження на домогосподарства України в сучасних умовах.....                    | 72        |
| <b>Висновки.....</b>                                                                                                    | <b>82</b> |
| <b>Список використаної літератури.....</b>                                                                              | <b>87</b> |

## ВСТУП

**Актуальність теми.** В сучасних умовах економічного розвитку в Україні відбувається трансформація функцій учасників ринкових відносин. Домогосподарства у такій розширеній моделі грошових потоків доходів і витрат, маючи у своєму розпорядженні вагомий обсяг фінансових ресурсів, займають найбільш значне місце. На сьогодні вони є повноправними господарюючими суб'єктами, що функціонують на основі законів ринку і беруть участь у всіх фазах відтворювального процесу, а їх фінанси виступають невід'ємною частиною національної фінансової системи як сукупності фінансових відносин між усіма інституційними секторами економіки. при цьому домогосподарство, як суб'єкт ринкових відносин виступає не лише як споживач кінцевих товарів та послуг, а й виробляє ці товари та послуги. Таке особливе функціонування домогосподарства породжує особливі податкові відносини між ними та державою.

На сучасному етапі розвитку країни актуалізується оптимізація податкового навантаження на домогосподарство в Україні. Надмірний податковий тиск, що супроводжується економічною кризою в країні породжують високий рівень тінізації економіки. Вітчизняні реалії у сфері оподаткування все більше вказують на нерівномірність розподілу податкового навантаження між різними групами платників податків. Значні зміни податкового законодавства, попри покладені сподівання, виправити ситуацію на краще не змогли, а реформи у адмініструванні податків не привели до рівномірного та справедливого оподаткування майна, доходів та споживання домогосподарств.

Основу увагу у наукових розвідках сконцентовано на питаннях податкового навантаження на суб'єктів господарювання, натомість праці з проблематики податкового навантаження на домогосподарства у вітчизняній літературі мають епізодичний характер. Вони зводяться, зазвичай, до вивчення окремих податків, що сплачують фізичні особи. Однак, можна

виділити наступних учених, які зробили свій внесок у вивчення питань податкового навантаження на населення: Л. Єріс, Т. Кізіма, Т. Меркулова. Не оминули увагою цю проблему зарубіжні вчені серед яких: Дж. Бюкенен, Р. Джеймс, Дж. Хинс, та інші. Але окремі питання оптимізації податкового навантаження на домогосподарства та визначення оптимально рівня оподаткування населення потребують подальшого вивчення. Наявність означених проблем і обумовлює вибір теми роботи, визначення мети, завдань та напрямків дослідження.

**Мета і завдання дослідження.** Основною ціллю роботи є розкриття теоретичних і практичних аспектів формування податкового навантаження на домогосподарства, виявлення їх проблематики та пошук шляхів оптимізації податкових платежів домогосподарств в сучасних умовах.

В процесі досягнення мети дослідження вирішувалися такі завдання:

- висвітлити економічну сутність, класифікацію та підходи щодо розрахунку податкового навантаження на домогосподарства;
- дослідити місце податків і зборів у структурі витрат домогосподарств;
- розкрити правові механізми регулювання податкового навантаження на доходи та витрати домогосподарства;
- проаналізувати тенденції формування податкового навантаження на доходи, майно та процеси споживання населення;
- оцінити практику та вказати на проблеми застосування податкових пільг як елемента формування податкового навантаження на домогосподарство;
- проаналізувати досвід зарубіжних країн щодо регулювання податкового навантаження на домогосподарства і вказати можливості його запозичення;
- запропонувати напрями оптимізації рівня податкового навантаження на домогосподарства в сучасних умовах.

**Об'єктом** роботи виступає податкове навантаження на домогосподарство як сукупність податків і зборів, які воно сплачує в процесі функціонування.

**Предметом** дослідження є сукупність теоретичних і прикладних аспектів формування податкового навантаження на домогосподарства в Україні.

**Методологія дослідження.** Дослідження базується на діалектичному і системному підході до пізнання економічних явищ і процесів. При написанні роботи були застосовані загально- і конкретно наукові методи дослідження: узагальнення, систематизації, групування, синтезу – при дослідженні теоретичних засад податкового навантаження на домогосподарства, виділенні ознак його класифікації та підходів до розрахунку; методи економічного аналізу, порівняння – при оцінюванні рівня податкового навантаження на доходи, майно та споживання населення; синтезу, групування, порівняння та низка інших – при оцінюванні можливостей запозичення зарубіжного досвіду регулювання податкового навантаження на населення, виробленні векторів його оптимізації в Україні.

Інформаційною базою написання роботи виступили дані Державної служби статистики, Державної казначейської служби України, Державної фіскальної служби, законодавчі та нормативні матеріали, праці вітчизняних та зарубіжних вчених з проблем податкового навантаження на домогосподарства.

Наукова новизна дослідження полягає у поглибленні теоретичних засад податкового навантаження на домогосподарства в частині впорядкування його класифікаційних ознак та критичного аналізу методик розрахунку; виробленні рекомендацій щодо оптимізації податкового навантаження на населення в Україні в контексті мінімізації процесів ухилення від сплати податків та посилення соціального характеру оподаткування.

Практичне значення одержаних результатів полягає у їх можливому використанні для розробки змін до нормативної бази з питань оподаткування

населення, підготовці аналітичних матеріалів, а також у навчальному процесі при викладанні фінансових дисциплін.

Логіка та методологія дослідження обумовлюють структуру роботи, яка складається з вступу, трьох розділів і висновків.

В першому розділі викладено теоретичні засади податкового навантаження на домогосподарство, узагальнено наукові погляди на трактування економічної сутності податкового навантаження на населення та підходів до його розрахунку, вказано на роль податків та зборів у складі його витрат, а також охарактеризовано відповідну правову базу.

Другий розділ присвячений питанням оцінювання рівня податкового навантаження на доходи населення, його майно, а також процеси споживання. Також значну увагу приділено розкриттю особливостей і проблем застосування податкової соціальної пільги в Україні.

В третьому розділі дипломної роботи узагальнено зарубіжний досвід регулювання податкового навантаження на населення, вказано на можливості його запозичення у вітчизняну практику. Також охарактеризовані основні проблеми регулювання податкового навантаження на домогосподарства та напрями його оптимізації в сучасних умовах.

Результати дослідження були **апробовані** на студентській науково-практичній конференції “Стабілізація фінансово-економічної системи України” 3-7 квітня 2017 року (Непрямі податки в податковій системі держави) та II Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «Сучасні інструменти управління корпоративними фінансами» м. Київ 7 грудня 2018 р. «Проблеми формування податкового навантаження на доходи, майно та споживання населення».

Основний зміст роботи викладений на 85 сторінках. Всього робота містить 95 сторінок, 9 таблиць, 11 рисунків, список використаних джерел налічує 87 позицій.

## ВИСНОВКИ

У ході дослідження, яке здійснювалось в рамках виконання дипломної роботи було визначено шляхи оптимізації податкового навантаження на населення України з урахуванням проблемних аспектів та аналізу особистих доходів та витрат домогосподарств.

Суть головних науково-теоретичних результатів дипломної роботи можна звести до наступного:

1. домогосподарство – це особа або група осіб, які об'єднані спільним бюджетом та здійснюють спільні витрати на забезпечення життєдіяльності та задоволення спільних потреб. Витрати домогосподарств класифікують за різними ознаками. З економічного погляду, найбільш об'єктивним є поділ витрат домогосподарства на ті, що формують заощадження; спрямованні на забезпечення життєдіяльності домогосподарства і витрати, пов'язані зі сплатою податкових платежів. Не лише витрати, а й доходи домогосподарства несуть в собі податкові платежі. Також на рівень оподаткування впливає наявність майна, що підлягає оподаткуванню. Всі ці чинники впливають на обсяг податкових платежів, які має сплатити домогосподарство. Обсяг податкових платежів породжує податкове навантаження.

2. Податкове навантаження на домогосподарство є недостатньо вивченим напрямом фіскальної науки. Про це свідчить відсутність чіткого механізму обчислення податкового навантаження для різних суспільних груп, а також відсутність ґрунтовних досліджень щодо його особливостей. В теперішній час відсутній консенсус і щодо формування термінологічного апарату, частина науковців розрізняє поняття «податкове навантаження» та «податковий тягар», натомість інші дотримуються прийнятій у зарубіжній науковій літературі позиції щодо ототожнення цих понять. Також відсутній єдиний підхід щодо обчислення податкового навантаження на населення, у наукових джерелах представлена значна кількість відповідних методик. Науковці пропонують різні способи обчислення, кожен із яких має як переваги, так і не позбавлений

недоліків. Зокрема, багато методик розрахунку податкового навантаження не враховують усіх податкових платежів, що обтяжують домогосподарства.

3. Основним документом, який визначає рівень податкового тягара на домогосподарство є Податковий кодекс України. Даним правовим документом передбачено перелік податків, які сплачує населення і механізм оподаткування. Кодекс регулює процес справляння податків та зборів, ставки податку, базу та об'єкт, що підлягає оподаткуванню. Загалом Податковий кодекс України не передбачає такого поняття як податкове навантаження на домогосподарства, проте він регулює питання справляння окремим податків чи зборів, які мають вплив на фінансові ресурси домогосподарств.

4. Податкове навантаження на домогосподарства формується на у розрізі двох аспектів діяльності домогосподарства. Перший аспект – це формування рівня податкового навантаження на доходи домогосподарств. На рівень податкового навантаження у цьому випадку впливають перелік податків, які справляються з доходів, база оподаткування та ставки. У структурі доходів домогосподарств більше половини займає дохід у вигляді заробітної плати, а решту складають доходи у вигляді прибутку, змішаного доходу, трансфертів, то у роботі було проведено оцінювання податкового тиску в розрізі окремих видів доходу. Дослідивши податкове навантаження на заробітну плату, що формують два податки, можемо сказати, що податковий тягар збільшився. До цього призвела відмова від прогресивної ставки оподаткування доходів фізичних осіб та впровадження тимчасового податку – військового збору. Податкові платежі на доходи від пенсій зменшилися, адже скасували оподаткування пенсій працюючих домогосподарств.

5. Крім доходів населення, податковий тягар на домогосподарство формують також податки, пов'язані зі володінням чи користуванням майном, а також із процесами споживання. Основна частина податків, що припадає на домогосподарства пов'язана із витратами на споживання. Питома вага податкових платежів з оподаткування майна домогосподарства незначна у порівнянні із всіма фіскальними платежами, що сплачує населення. Найбільша

питома вага фіскальних платежів, які пов'язані з оподаткуванням майна припадає на сплату податку на оренду землі та земельного податку. Рівень оподаткування населення майновими податками в аналізованому періоді так само, як і рівень податкового навантаження на доходи домогосподарств населення зріс. Витрати на споживання виконують важливу роль у формуванні податкового навантаження на домогосподарства, вони породжують податковий тягар через наявність у товарах та послугах непрямих податків. Найбільшу питому вагу в обсягах сплачених населенням непрямих податків складає податок на додану вартість, включений у вартість всіх товарів та послуг. Загалом рівень податкового навантаження на домогосподарства в Україні за останні 4 роки зріс на 10%. Збільшення фіскальних виплат, що припадали на фізичних осіб лише підсилювало податковий тягар. На теперішній час рівень податкового навантаження на домогосподарства в Україні становить 28,8%.

6. Податкова соціальна пільга, яка за своїм призначенням покликана бути інструментом забезпечення соціальної справедливості в оподаткуванні, в останні роки показує свою неефективність. Більшість людей, що мають низькі заробітні плати й до підвищення мінімальної заробітної плати могли отримати податкові знижки, на сьогоднішній день скористатися такою можливістю не можуть. Проблема полягає у тому, що рівень податкової соціальної пільги розраховується на базі прожиткового мінімуму. Така прив'язаність раніше у розрахунку податкової знижки не викликала незручностей, адже розмір мінімальної зарплати та прожитковий мінімум до 2017 року був однаковий. Однак підняття мінімальної заробітної плати до 3,2 тис. грн. у 2017 році та до 3,72 тис. грн. у 2018 році при рівні прожиткового мінімуму в 1,3 та 1,7 тис. грн., відповідно, довели неефективність розрахунку такої знижки.

7. Середній рівень податкового навантаження на домогосподарства в країнах Європи значно вищий, ніж в Україні. Загальний розмір податкового навантаження на населення у 2016 році в країнах ЄС становить 40%, що пояснюється високим рівнем оподаткування доходів та значною часткою відрахувань на соціальне страхування. При тому, при оподаткуванні доходів

громадян враховується розмір доходу, від якого буде залежати ставка податку. Тобто більшість розвинених країн використовують прогресивну ставку в оподаткуванні доходів. Завдяки такому принципу можна скоротити різницю між бідними та багатими у фінансовому плані домогосподарствами. Також у багатьох країнах при оподаткуванні враховують наявність дітей у сім'ї. Одиначними випадками є врахування віку громадянина, що сплачує податки. Так, у Британії при оподаткуванні пенсій ставка податку зменшується при досягненні певного віку.

8. Знання податкового законодавства допоможуть збільшити фінансові ресурси домогосподарства. Важливо знати не лише зобов'язання платника, а й законні можливості мінімізації податкових платежів. Більшість можливостей щодо оптимізації податкових платежів у зарубіжних країнах, як і в Україні, стосуються оподаткування особистих доходів. Як і згідно норм українського законодавства, в ЄС передбачені податкові соціальні пільги. У більшості країн при наданні пільг враховується наявність дітей у платника податку. Розмір пільги збільшується пропорційно кількості дітей. Також основним критерієм, який сприяє зниженню обсягів податкових платежів є сам дохід, який підлягає оподаткуванню. Майже всі високорозвинені країни світу використовують прогресивну ставку оподаткування доходів фізичних осіб. В Україні найпоширенішим легальним способом оптимізації податкових платежів є отримання податкової соціальної пільги. Проте, механізм її застосування є неефективним та недієвим на практиці. ПСП не виконує функції інструмента соціальної справедливості, що покладено в її основу.

Виявлені в результаті написання дипломної роботи недоліки у питанні формування податкового навантаження на домогосподарства в Україні дають підстави на визначення шляхів його вдосконалення:

- при оподаткуванні доходів фізичних осіб на домогосподарства в Україні стає зрозумілим, що використання єдиної ставки ПДФО є недоцільним, адже збільшує рівень податкового навантаження на домогосподарства з низькими доходами. Повернення до застосування прогресивної шкали ставок

податку, а також відмова від знижених ставок податку для пасивних доходів сприятиме відновленню справедливості оподаткування. При цьому варто обмежитись помірною прогресією в ставках податку, а максимальна ставка має бути нижчою, ніж у країнах сусідах. Таким чином, можна уникнути мотивації населення до ухилення від сплати податку на особисті доходи, а також знизити інтерес до виведення оподатковуваних прибутків за межі країни;

– потребує коригування механізм сплати єдиного соціального внеску, повноваження зі сплати якого в теперішній час в повному обсязі перекладені на роботодавця. Така практика не відповідає світовому досвіду, де більшу роль у сплаті страхових платежів відіграє сам працівник. Для виправлення цього недоліку необхідно перенести частково або в повному обсязі відповідальність зі сплати страхових внесків на соціальне страхування на працівників. Таким чином, особа буде зацікавлена у повноцінній сплаті цих внесків, від обсягу яких залежатимуть її майбутні страхові виплати, а роботодавці позбавляться мотивації приховувати фонд оплати праці від оподаткування;

– нагальною необхідністю є коригування норм щодо застосування податкової соціальної пільги, яка в теперішній час має обмежене застосування і ставить платників у нерівне становище. Вона дискримінує платників як за кількістю дітей, так і за джерелом походження їх доходів. Однозначно її розрахунок має відбуватись на рівні мінімальної заробітної плати, а не на базі прожиткового мінімуму. Застосування при розрахунку соціальної податкової пільги офіційно визначеного прожиткового мінімуму, який занижений вдвічі від його фактичного розміру, обумовлює неефективність цього фіскального інструменту та позбавляє сенсу саме його існування. Відтак, зміна підходів до розрахунку податкової знижки є потребою сьогодення.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Асоціація платників податків України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.apru.org.ua/news/--04752/>
2. Барулин С. В. Теория и историяналогообложения : учеб. пособие / С. В. Барулин. – Саратов : СГСЭУ, 2005. – С. 124.
3. Бойко А. А. Податкове навантаження як критерій ефективності податкової політики / А. А. Бойко // Збірник студентських наукових праць. – 2013. – № 2. – С. 334-341.
4. Бочі А. Тіньова економіка в Україні: причини та шляхи подолання / А. Бочі, В. Поворозник // Міжнародний центр перспективних досліджень, 2014 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://icps.com.ua/assets/uploads/files/t\\_novaekonom\\_kaukra\\_ni.pdf](http://icps.com.ua/assets/uploads/files/t_novaekonom_kaukra_ni.pdf).
5. Бьюкенен Дж. М. Сочинения : пер. с англ.: в 2 т. Т. 1 / Дж. М. Бьюкенен; Фонд экон. инициативы. – М.: Таурис Альфа, 1997. (Серия «Нобелевские лауреаты по экономике»).
6. Горян В. Бюджет – 2018: основний тягар податкового навантаження перекладено на малий і середній бізнес / В. Горян // Українські Новини. – 2017. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://lb.ua/blog/vasiliy\\_golyan/384545\\_byudzheth\\_2018\\_osnovniy\\_tyagar.html](https://lb.ua/blog/vasiliy_golyan/384545_byudzheth_2018_osnovniy_tyagar.html)
7. Грязновая А. Г. Финансово-кредитный экономический словарь / под. общ. ред. А. Г. Грязновой. – М. : Финансы и статистика, 2004. – С. 609.
8. Державна казначейська служба України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua>
9. Державна фіскальна служба України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/>
10. Державна фіскальна служба України. Пільги в оподаткуванні податком на прибуток підприємств. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://od.sfs.gov.ua/media-ark/news-ark/296495.html>

11. Джеймс Р. Перевищення тягара оподаткування / Р. Джеймс, Дж. Хинс // Університет штату Мічиган, Управління з питань дослідження податкової політики. – 2007. – № 1. – С. 1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bus.umich.edu/otpr/WP2007-1.pdf>
12. Економічна правда. Податок на доходи фізичних осіб: бідним бути дорого (досвід Польщі) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/publications/2010/12/17/262454/>
13. Євростат [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=gov\\_10a\\_taxag&lang=en](http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=gov_10a_taxag&lang=en)
14. Єдиний соціальний внесок: міжнародний та вітчизняний досвід [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/arhiv/modernizatsiya-dps-ukraini/arkhiv/mijnarodniy-dosvid-rozvitk/svitovui-dosvid/edunvnesok/>
15. Єріс Л. М. Податкове планування як засіб збільшення фінансових ресурсів підприємств / Л. М. Єріс // Актуальні проблеми економіки. – 2004. – № 2. – С. 76-86.
16. Жукевич О. Ефективність податкової системи України: принципи оподаткування та напрями реформування законодавчої бази / О. Жукевич // Вісник КНТЕУ. – 2009. – № 2. – С. 105–113.
17. Кембриджський словник бізнесу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/tax-burden?q=%2Ftax-burden>
18. Кізима Т. О. Податкове навантаження на домогосподарства: теоретичні підходи та методика визначення / Т. О. Кізима // Вісник Донецького національного університету. Серія В: Економіка і право. – 2009. – № 2. – С. 248–253.
19. Коротун В. І. Проблеми мінімізації сплати податків в Україні / В. І. Коротун // Економіка. Фінанси. Право. – 2010. – № 6. – С. 21-24.
20. Крисоватий А. І. Податковий менеджмент: навч. посіб. / А. І. Крисоватий, А. Я. Кізима; Тернопільська академія народного господарства, Ін-т фінансів. – Тернопіль: Карт-бланш, 2004. – 304 с.

21. Майбуров И. А. Налоги и налогообложение / И. А. Майбуров. – М.: Юнити-Дана, 2007. – С. 157.
22. Майбуров И. А. Теория налогообложения: продвинутый курс: учеб. Для магистрантов / И. А. Майбуров, А. М. Соколовская. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2011. – С. 334. (Серия «Magister»).
23. Масгрейв Р. А. Государственные финансы: теория и практика / Р. А. Масгрейв, П. Б. Масгрейв; пер. с 5-го англ. изд. [1989]. – М.: Бизнес Атлас, 2009. – С. 285, 297.
24. Меркулова Т. В. Институт налога / Т. В. Меркулова. – Х. : Изд-во ХНУ им. В. Н. Каразина, 2006. – С. 110.
25. Міністерство фінансів України. Закон про державний бюджет – 2018: основні показники [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://minfin.com.ua/ua/2017/12/11/31392337/>
26. Мочерний С. В. Політична економія: навч. посібник / С. В. Мочерний. – К.: Знання Прес, 2002. – 687 с.
27. Наш вибір. Розрахунок податку РІТ у Польщі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://naszwybir.pl/rozrachunek-podatku-rit-u-polshhi/>
28. Новіков М. А. Порівняльний аналіз методик визначення податкового навантаження та шляхи їх удосконалення / М. А. Новіков // Сталий розвиток економіки. – 2011. – № 2. – С. 284.
29. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.org/about.html>.
30. Пансков В. Г. Налоги и налогообложение : учеб. для вузов / В. Г. Пансков, В. Г. Князев. – М.: МЦФЭР, 2003. – С. 256–258.
31. Пенсійна реформа уряду В. Гройсмана [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pensii2017.info/show/osuchasnennia-pensii-1>
32. Пенсійний фонд України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [www.pfu.gov.ua/](http://www.pfu.gov.ua/)
33. Пешко К. Податки в Україні платити так легко, як і у Німеччині? [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://glavcom.ua/economics/finances/podatki-v-ukrajini-platiti-tak-legko-yak-i-u-nimechchini-doslidzhennya--453396.html>

34. Податки у Польщі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sasconcierge.com/uk/корисна-інформація/оподаткування/податки-у-польщі>
35. Податкова реформа 2016 – фіскальна лібералізація // Комітет Верховної Ради України з питань податкової та митної політики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://fortetsya.org.ua/projects/vrprojects/10782-2015-10-19-07-28-42/>.
36. Податкова соціальна пільга [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.buhoblik.org.ua/rizni/pku/stat-169.html>
37. Податкова соціальна пільга 2017. Хто має право, як розрахувати та як отримати [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://byhgalter.com/podatкова-socialna-pilga-2017-xto-maye-pravo-yak-rozrahuvati/>
38. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://kodeksy.com.ua/podatkovij\\_kodeks\\_ukraini/statja-30.htm](http://kodeksy.com.ua/podatkovij_kodeks_ukraini/statja-30.htm)
39. Податковий кодекс України. Розділ IV. Податок на доходи фізичних осіб [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/nk/rozdil-iv--podatok-na-dohodi-fizichnih-o/>
40. Податковий кодекс України. Розділ V. Податок на додану вартість [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/nk/rozdil-v--podatok-na-dodanu-vartist/>
41. Податковий кодекс України. Розділ XII. Податок на майно [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/nk/rozdil-xii--mistsevi-podatki-i/>
42. РІА. Новини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ria.ru/world/20120531/661417771.html>
43. Рубан Н. Усі схеми мінімізації відомі. І ми доклали максимум зусиль для їх руйнування / Н. Рубан [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.sta.gov.ua/control/uk/publish/article?art\\_id=244662&cat\\_id=90622](http://www.sta.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=244662&cat_id=90622)

44. Саніна І. С. Оцінка рівня податкового навантаження в Україні / І. С. Саніна // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2015. – № 13 (49). – С. 211-216. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [file:///C:/Users/User/Downloads/Nvmgu\\_eim\\_2015\\_13\\_49.pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/Nvmgu_eim_2015_13_49.pdf)
45. СвітUA. Канада стала вигідною для імміграції сімей: нові закони [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://svitua.com.ua/news/201710/5541-kanada-stala-vygidnoyu-immigraciyi-simey-novi-zakony>
46. Світовий досвід оподаткування: Великобританія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/arhiv/modernizatsiya-dps-ukraini/arkchiv/mijnarodniy-dosvid-rozvitk/svitovui-dosvid/uk/>
47. Світовий досвід оподаткування: Норвегія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/arhiv/modernizatsiya-dps-ukraini/arkchiv/mijnarodniy-dosvid-rozvitk/svitovui-dosvid/norway/>
48. Світовий досвід оподаткування: Японія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/arhiv/modernizatsiya-dps-ukraini/arkchiv/mijnarodniy-dosvid-rozvitk/svitovui-dosvid/japan/>
49. Славкова А. Оптимізація податкового навантаження та пільгове оподаткування в контексті зміцнення фіскального значення податку на доходи фізичних осіб / А. Славкова // Фінанси, облік і аудит. – 2012. – Вип. 20. – С. 156-174.
50. Слатвінська М. О. Податкові домінанти збільшення доходної бази місцевих бюджетів в Україні/ М. О.Слатвінська, Л. А. Васютинська // Економіка. Фінанси. Право. № 2\1. – 2016 р. С.33-37
51. Слатвінська М. О. Податкове стимулювання інвестиційної діяльності / М. О.Слатвінська // Економіка. Фінанси. Право. № 3\1. – 2016 р. С. 4-7
52. Слатвінська М. О. Наукові підходи до класифікації доходів фізичних осіб / М. О. Слатвінська, О. Л. Діброва // Науковий вісник Одеського національного економічного університету. – Науки: економіка, політологія,

- історія. – 2017. – № 4 (246). – С. 132-145. [http://n-visnik.oneu.edu.ua/files/archive/nv\\_4\\_\(246\)\\_2017.pdf](http://n-visnik.oneu.edu.ua/files/archive/nv_4_(246)_2017.pdf)
53. Слатвінська М. О. Наукові підходи до розуміння поняття модернізація / М. О. Слатвінська // Європейський часопис економіки і менеджменту . – 2017. - Том 3. - Вип. 4. - С.11-19. Електронний ресурс. – режим доступа: [https://eujem.cz/wp-content/uploads/2017/eujem\\_2017\\_3\\_4/04.pdf](https://eujem.cz/wp-content/uploads/2017/eujem_2017_3_4/04.pdf)
  54. Слатвінська М. О. Ключові проблеми податкової системи та напрями їх усунення/ М. О. Слатвінська // Глобальні та національні проблеми економіки Випуск № 21. Лютий 2018 р. С.621 – 625 <http://global-national.in.ua/archive/21-2018/118.pdf>
  55. Слатвінська М. О. Вплив фіскальної політики на формування доходів місцевих бюджетів України / М. О. Слатвінська // Науковий вісник ОНЕУ 10 номер 2017 рік с. 115-139. [http://n-visnik.oneu.edu.ua/files/archive/10\\_2017.pdf](http://n-visnik.oneu.edu.ua/files/archive/10_2017.pdf)
  56. Слатвінська М. О. Податкові пільги як інструмент реалізації фіскальної політики / Слатвінська М. О. // Вісник сумського національного аграрного університету номер 12. - 2017 р. с.77-82
  57. Слатвінська М. О. Стратегічні імперативи податкової системи України в контексті її реформування / М. О. Слатвінська // "Економіка та суспільство. Мукачівський державний університет. Випуск № 14. Лютий 2018 р. С.850-855. [http://economyandsociety.in.ua/journal/14\\_ukr/122.pdf](http://economyandsociety.in.ua/journal/14_ukr/122.pdf)
  58. Слатвінська М. О. Стимулювання інноваційної діяльності як мейнстрім розвитку економіки. «Подільський вісник: сільське господарство, техніка, економіка» № 27. - 2017 року. С.321-328.
  59. Слатвінська М. О. Особливості становлення та етапи реформування податкової системи України / М. О. Слатвінська // Європейський часопис економіка та менеджменту. Том 4. Вип. 1. – 2018. - С.34-44. Електронний ресурс. - режим доступу: [https://eujem.cz/wp-content/uploads/2018/eujem\\_2018\\_4\\_1/eujem\\_2018\\_4\\_1.pdf](https://eujem.cz/wp-content/uploads/2018/eujem_2018_4_1/eujem_2018_4_1.pdf)
-

60. Баранова В. Г., Слатвінська М. О. Дієвість майнового оподаткування в Україні / В. Г. Баранова, М. О. Слатвінська// Причорноморські економічні студії. - 2018. - №26. - час.2. - С.113-117.
61. Слатвінська М. О. Аналіз фіскальної ефективності та регулюючої ролі податку на додану вартість / М. О. Слатвінська // Приазовський економічний вісник. Випуск 1(06). – 2018. - С.148-155 Електронний ресурс. - режим доступу: [http://rev.kpu.zp.ua/journals/2018/1\\_06\\_uk/29.pdf](http://rev.kpu.zp.ua/journals/2018/1_06_uk/29.pdf)
62. Slatvinska M. A. Modernization of the financial system: theoretical principles *Wschodnioeuropejskie Czasopismo Naukowe* (East European Scientific Journal). 2(30), 3, 2018 мої с.60-66. Електронний ресурс. - режим доступу: <https://eesa-journal.com/arxiv-zhurnala/>. 2018
63. Слатвінська М. О. Фіскальна політика: дискусійність наукових поглядів / М. О. Слатвінська// Вісник Черкаського університету «Серія економічні науки». №1. – 2018. - Ч. 3. - С.53-61.
64. Податкові домінанти Державного бюджету України Глобальні та національні проблеми економіки Випуск № 23. травень 2018 р. (електронне фахове видання) <http://global-national.in.ua/issue-23-2018>
65. Слатвінська М. О. Фіскальна політика в сфері видатків / М. О. Слатвінська // Науковий вісник. ОНУ. 2018. -№1 6-7.
66. Slatvinska M.A. The impact of tax reform on the real sector of the economy / M. A. Slatvinska, L. A. Vasyutinska // *Economic and social development of Ukraine in XXI century: national vision and globalization challenges / Collection of scientific articles*. - Dradt2Digital Publishing House, 2017. - p.185. p.123-125
67. Слатвінська М.О. Актуальні проблеми податкової політики України / М.О. Слатвінська // *Финансы и хозяйственная отчетность – состояние, тенденции, перспективы*. – Хоз. Академия им. Д. А. Ценова, г. Свиштов, Республика Болгария. - 2013. - С. 179-185.
68. Slatvinskaya M.A. Theoretical bases of tax potential / M. A. Slatvinskaya // *Promising problems of economics and management: Collection of scientific*

- articles. - Publishing house «BREEZE», Montreal, Canada, 2015.- 500 p. С 289-292. [http://conf.at.ua/index/materialy\\_konferencij/0-20](http://conf.at.ua/index/materialy_konferencij/0-20)
69. Slatvinskaya M. A. Fiscal decentralization in Ukraine: shortcomings and prospects / M. A. Slatvinskaya / Economics, management, law: socio-economic aspects of development: Collection of scientific articles. Vol.1. – Edizioni Magi, Roma, Italy, 2016. – p. 356. - С 339-342.
  70. Слатвінська М. О. Фіскальна політика України у контексті її впливу на соціально-економічний розвиток держави: матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції «Економіко-правові аспекти господарювання: сучасний стан, ефективність та перспективи» (Одеса, 4-5 жовтня 2018 р.). – Одеса: «Принт бистро», 2018. – 263 с. с.95-100.
  71. Слатвінська М. О. Стимулювання інноваційної діяльності в Україні: проблеми та перспективи: матеріали доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні можливості забезпечення соціально-економічного розвитку країн» (м. Ужгород, 16 вересня 2017 р.) / За заг.ред.: М. М. Палінчак, В.П. Приходько, А. Кругнські. – Ужгород. – Ужгород: «Видавничий дім Гельветика», 2017. – 188 с. С.172-173.
  72. Слатвінська М. О. Джерела фінансування інноваційної діяльності: українські реалії: матеріали V Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Розвиток економіки та планування бізнесу в сучасних умовах: проблеми та шляхи вирішення» (Одеса, 14-15 вересня 2017 р.). – Одеса: Ротапринт, 2017. – 126 с.) с.42-44 мої
  73. Слатвінська М. О. Проблемні аспекти модернізації фінансової системи України: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Модернізація економіки та фінансової системи країни: актуальні проблеми та перспективи» (м. Дніпро, 29-30 вересня 2017 р.). У 2-х частинах. – Дніпро: ПДАБА, 2017. – Ч. 2. – 136 с. 103 – 105 с.
  74. Слатвінська М. О. Модернізація управління державними фінансами у контексті соціально-економічного розвитку країни: матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Модернізація публічних фінансів: стан та

- виклики сьогодення» (березень 13, 2018. КИЇВ). - КНЕУ Вадима Гетьмана. Київ. С.159-161.
75. Слатвінська М.О. Проблеми формування та резерви збільшення податкових надходжень місцевих бюджетів (тези) /: матеріали І Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасна економічна теорія в умовах глобалізаційних викликів» (16 грудня 2015 р): укл. Підпригора Л.А. – К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2016. – 65 с. С48-50.
  76. Slatvinska M. Permanent tax reform: causes and consequences for the economy of Ukraine / International Scientific – Practical Conference Modern Transformation of Economics and Management in the Era of Globalization: Conference January 29, 2016. Klaipeda: Baltija Publishing. 356 pages. P. 299-302.
  77. Слатвінська М.О., Сментина Н.В. Бюджетно-податкова реформа в Україні: переваги та недоліки: матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених «Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна візія та виклики глобалізації» (24-25 березня 2016 р.). - Тернопіль.- С.160-161
  78. Слатвінська М. О. Податкові інструменти стимулювання інвестиційної діяльності: матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Регіональні проблеми розвитку територіальних систем: теорія, практика, перспективи» (15-16 квітня 2016 р.):. У трьох частинах. Ч. 2. – Ред. кол.: Лендел М.А. (гол. ред.) та ін. – Ужгород: Вид-во «ФОП Сабов А. М.» - 200 с. С.139-142
  79. Слатвінська М.О. Модернізація фінансової системи України: передумови і перспективи: матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції «Світові тенденції та перспективи розвитку фінансової системи України» (27-28 жовтня 2016 року): зб. матер. наук.-практ. конференції, 27-28 жовтня 2016 р./ Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ, 2016. – 284 с. С. 207-209 [Електронний ресурс] – режим доступу до

матеріалів: <http://econom.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/science/conferences/2016/WTPDFSU/Proceedings.pdf>

80. Соколовська А. Теоретичні засади визначення податкового навантаження та рівня оподаткування економіки / А. Соколовська // Економіка України. – 2006. – № 7. – С. 8.
81. Сомова В. Аналіз рівномірності розподілу податкового навантаження на фізичних осіб / В. Сомова // Бізнес Інформ. – 2014. – № 7. – С. 284-288.
82. Ткаченко Л. Солідарна пенсійна система: сучасне становище та шляхи реформування / Л. Ткаченко // Інститут демографії та соціальних досліджень. – 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://texty.org.ua/pdf/pensions\\_policy.pdf](http://texty.org.ua/pdf/pensions_policy.pdf)
83. У якій країні у вас половину доходу забирають на податки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://svitua.com.ua/news/201707/4409-yakiy-krayini-vas-polovynu-dohodu-zabyratymut-podatky>
84. УНІАН. Податки в країнах ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://economics.unian.ua/other/1645137-podatki-v-krajinah-es-naybilshe-platyat-u-frantsiji-naymenshe-v-irlandiji-infografika.html>
85. Фактичний розмір прожиткового мінімуму у 2015–2016 роках // Офіційний сайт Міністерства соціальної політики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.msp.gov.ua/news/12286.html>
86. Ціни держави [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cost.ua/budget/>
87. Чипуренко Е. В. Налоговая нагрузка предприятия: анализ, расчет, управление / Е. В. Чипуренко. – М.: Налоговый вестник, 2008. –С.6

